

Skolverket

MISSIV
2002-08-22

Dnr 2002:1048

Skolverkets förslag till fortsatta insatser för arbetet med kultur i skolan

(U2002/1038/S)

2 bilagor

Regeringen har med utgångspunkt från 1999 års budgetproposition tilldelat Skolverket medel för att i samråd med Statens kulturråd utveckla insatser för området kultur i skolan. Enligt regeringens beslut den 7 mars 2002 skall Skolverket slutföra sitt uppdrag att informera och sprida erfarenheter från arbetet med Kultur i skolan, samt utifrån en analys av insatser och resultat föreslå fortsatta insatser för området Kultur i skolan.

Arbetet med kultur i skolan och medelsanvändningen har redovisats till utbildningsdepartementet den 1 juli 2002 (bilaga 1).

Förslag till fortsatta insatser redovisas härmed. Till Skolverkets förslag bifogas det avtal om samarbete som slöts mellan Skolverket och Kulturrådet den 21 mars 2002 (bilaga 2).

Mats Ekholm
Generaldirektör

Margot Blom
Undervisningsråd

I ärendets slutliga handläggning har vidare deltagit avdelningscheferna Ann Carlson Ericsson och Lena Fischer samt enhetschefen Elisabeth Ferm.

Kopia till

Kulturdepartementet

Statens kulturråd

2002-08-22

Dnr 2002:1048

**Redovisning av Skolverkets förslag till
fortsatta insatser för området kultur i skolan**

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING.....	2
2. INSATSER.....	2
2.1 SKOLVERKETS OCH KULTURRÅDETS SAMORDNADE INSATSER.....	2
2.2 INSATSER SOM INITIERATS AV SKOLVERKET	3
3. ANALYS OCH BEDÖMNING AV GJORDA INSATSER.....	4
3.1 SKOLVERKETS OCH KULTURRÅDETS SAMORDNADE INSATSER.....	4
3.2 SKOLVERKETS INSATSER	10
4. SAMMANFATTNING OCH FÖRSLAG TILL FORTSATTA INSATSER.....	11

1. Inledning

Utgångspunkter för Skolverkets förslag till fortsatta insatser för området kultur i skolan utgörs av erfarenheterna från projektarbetet Kultur för Lust och Lärande, redovisade till utbildningsdepartementet den 1 juli 2002 (bilaga 1). Dessa erfarenheter har kopplats till regeringens uppdrag till Skolverket att utveckla formerna för att stödja kvalitetsutvecklingen i förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, skola samt vuxenutbildning, det s.k. utvecklingsuppdraget. Förslagen har också grundats på Utbildning för kunskap och jämlikhet - regeringens utvecklingsplan för kvalitetsarbete i förskola, skola och vuxenutbildning (Ds 2002/02:188), samt regeringens direktiv till den särskilde utredaren av myndigheter på skolområdet (dir. 2002:76). Förslagen vilar också på det avtal om samarbete mellan Skolverket och Statens kulturråd, som slöts mellan de båda myndigheterna den 21 mars 2002 (bilaga 2).

2. Insatser

Insatserna för kultur i skolan har bestått av dels Skolverkets och Kulturrådets samordnade insatser och dels insatser som initierats av Skolverket. Insatserna har finansierats både av särskilda medel från regeringen och av myndigheternas egna utvecklingsmedel.

2.1 Skolverkets och Kulturrådets samordnade insatser

Skolverket har fått i uppdrag att tillsammans med Kulturrådet samordna de nationella insatserna för kultur i skolan. Särskilda sådana insatser har varit

Samverkan mellan myndigheter och organisationer på nationell nivå

Myndigheter och organisationer på nationell nivå med regeringsuppdrag som har anknytning till kultur i skolan, har träffats regelbundet på inbjudan av Kulturrådet och Skolverket. En folder om vad de olika myndigheterna kan erbjuda skolorna har tagits fram. Tryckning och distribution av foldern har betalats av de medverkande myndigheterna.

En utvärdering av myndighetssamverkan samt av hur projektinsatserna från Kulturrådet och Skolverket mottagits på fältet har gjorts. Utvärderingen har bekostats av Skolverket och Kulturrådet gemensamt.

Nationella och regionala konferenser

Sammanlagt har fyra nationella symposier/konferenser och tre regionala konferenser anordnats av Skolverket och Kulturrådet med stöd av medel från regeringen.

Utveckling av webbplatsen Kulturfönstret på Skoldatanätet

Kulturfönstret som funnits på Skoldatanätet sedan hösten 1998 har under projektiden lanserats som en gemensam webbplats för Kulturrådet och Skolverket. Samråd har skett beträffande innehåll och utformning. Skolverket har svarat för driften av Kulturfönstret.

Utveckla former för information m.m.

Skolverket och Kulturrådet har gemensamt gett ut och kontinuerligt uppdaterat foldrar och annat informationsmaterial. Projektledarna från respektive myndighet har haft som policy att framträda gemensamt vid olika konferenser och andra publika arrangemang för att därmed visa att arbetet med kultur i skolan är en gemensam angelägenhet för de båda myndigheterna.

Skolverket och Kulturrådet har också gemensamt knutit kontakter med Utbildningsradion som genomförde en stor satsning under beteckningen *Kultur för lärande* åren 2000 och 2001. Satsningen innehöll både radio och tv-program samt programmaterial.

Information har skett genom de båda myndigheternas egna informationskanaler och genom att projektledarna fått möjligheter att beskriva verksamheten i olika tidskrifter och genom att de ställt upp i dagspress och fackpress.

2.2 Insatser som initierats av Skolverket

Allmänna informationsinsatser

Skolverket har beskrivit projektarbetet med kultur i skolan, samt lyft fram specifika kulturområden, som kulturarv, museipedagogik, bild och media, arkitektur m.m. via sina egna informationskanaler och via andra informationskanaler som är tillgängliga för Skolverket, t.ex. Nordiska Ministerrådets tidskrift "Skolen i Norden".

Stöd till lokalt utvecklingsarbete med kultur

Arbetet har genomförts i ett särskilt delprojekt på Skolverket och gått ut på att utveckla lokala kulturmötesplatser där det lokala skol- och kulturlivet har samarbetat. Kulturmötesplatserna har fått ett ekonomiskt stöd från Skolverket. En utvärdering av de lokala kulturmötesplatserna har gjorts. *Inger M. Andersson: Nätverk – en modell för kompetensutveckling?*

Analys av kulturbegreppet

En analys av hur kulturbegreppet uppfattas inom skola och barnomsorg har gjorts på uppdrag av Skolverket. *Lind/Borhagen: Perspektiv på Kultur för lust och lärande.*

Utveckling av arbetet med film och media

Skolverket har, delvis som en fortsättning av det tidigare utvecklingsarbetet "Bild och media" i projektet "Skola för utveckling" stimulerat till nätverksbygge mellan regionala pedagogiska utvecklingscentrum (RUC) och regionala resurscentrum för film och video. Skolverket har anslagit egna medel till nationella och regionala konferenser om film och media i skolan.

Skolverket har utvecklat ett samarbete med Svenska Filminstitutet om film i skolan. Tillsammans med Filminstitutet har Skolverket utarbetat skriften *Film för Lust och Lärande*, som har gått ut i ett stort antal exemplar till skolor och filmpedagoger.

Insatser som ingår i Skolverkets reguljära arbete

Insatser av strategisk betydelse för Skolverkets arbete med kultur i skolan är det reguljära arbetet med kursplaner och nationella prov. I arbetet med programplaner för gymnasieskolan lanserades det vidgade språkbegreppet. Det vidgade språkbegreppet, liksom kulturaspekter i betydelsen estetiska och kreativa dimensioner, togs sedan med även i arbetet med de reviderade kursplanerna för grundskolan år 2000. I utformningen av nationella prov har dessa aspekter kommit med särskilt i proven för svenska och svenska som andraspråk.

Andra insatser som är av strategisk betydelse är det pågående arbetet med utvecklingsuppdraget och de s.k. utvecklingsdialogerna med kommunerna. Till stöd för utvecklingsdialogerna har expertgrupper utarbetat underlag där estetiska lärprocesser finns med som en grund i tänkandet. Estetiska lärprocesser finns också med i utvecklingen av kriterier för bedömning av skolans kvalitet.

3. Analys och bedömning av gjorda insatser

3.1 Skolverkets och Kulturrådets samordnade insatser

Samverkan mellan myndigheter och organisationer på nationell nivå

Ett av syftena bakom uppdraget att Skolverket och Kulturrådet skulle samordna de nationella insatserna var att få ett mer effektivt utnyttjande av resurser och skapa möjligheter till nytt tänkande kring hur olika kom-

petenser ska kunna nyttjas. För myndigheter med olika uppdrag var det också angeläget att man skulle utveckla en samsyn beträffande begreppet kultur i skolan.

Med stöd i en utvärdering som gjorts av Faugert&Co, kan man konstatera att de deltagande myndigheterna (förutom Skolverket och Kulturrådet även en rad andra myndigheter inom områdena kultur och utbildning) uppvisade stora skillnader i uppfattningen om vad kultur i skolan är. Fle- ra av de medverkande myndigheterna har som uppdrag av staten att dis- tribuera kulturverksamheter och det är då följdriktigt att de då också vad gäller kultur i skolan företräder en distributiv kultursyn. Företrädare för utbildningssektorn lade tyngdpunkten vid kulturens – i betydelsen ska- pande verksamhet och estetiska lärprocesser – roll i elevernas lärande. Eftersom begreppen aldrig helt klarades ut förhindrades enligt utvärde- rarna en fördjupad utveckling av denna grundläggande diskussion.

När det gällt konkreta samverkansuppgifter där alla i myndighetsgruppen varit involverade, har det funnits en viss tröghet. Idén om en gemensam folder till skolorna (idén väcktes av Kulturrådets och Skolverkets samar- betsgrupp) mötte först motstånd men kunde så småningom realiseras. Myndigheterna har visat svagt intresse för medverkan i Kulturfönstret (t.ex. att upplysa om material som kunde vara av intresse för skolorna). Myndigheter och organisationer som inbjudits har i samverkansgruppen intagit en mer passiv och lyssnande roll. De har ändå förklarat att de an- ser det viktigt med samverkan och att denna bör fortsätta. Bl.a. har man framfört att kunskapen om de andra myndigheternas arbete har ökat och att man tror att den omständigheten att Skolverket och Kulturrådet har ett gemensamt uppdrag gör att förutsättningarna för att driva frågor kring kultur i skolan har stärkts.

Slutsats:

Samordning och administration av verksamheter har tagit mycket tid i anspråk. Enbart att arrangera möten med lokal, program, utskick och efterarbete är tidskrävande. Frågan är om de ansträngningar ifråga om tid och personella resurser som myndighetssamverkan kräver har stått i proportion till resultaten.

Positivt med myndighetssamverkan är att myndigheterna fått en ökad kunskap om varandra. Att representanterna för myndigheterna känner varandra ger goda förutsättningar för ett framtida samarbete om konkreta frågor. Det är viktigt att ta till vara de kontakter som byggts upp för ett fortsatt samarbete.

I avtal från den 21 mars 2002 har Skolverket och Kulturrådet förbundit sig att fortsätta stödja det nu etablerade nätverket mellan myndigheter och organisationer. Detta kan ske genom att Skolverket och Kulturrådet inbjuder till inledande möten. Inbjudna myndigheter och organisationer bör själva ange om de önskar delta aktivt i det nationella nätverket. Aktiv

medverkan innebär ett delat ansvar för nätverkets arbete. Eventuella kostnader bör ligga på respektive myndighet.

Nationella och regionala konferenser

Nationella konferenser

Under projekttiden har fyra nationella konferenser anordnats, två inledande konferenser i Luleå och Örebro (november 2000) en i Malmö (juni 2001) och en i Stockholm (mars 2002).

De inledande konferenserna i Luleå och Örebro utformades som gemensamma kommunala och statliga manifestationer med medverkande både från kommunerna och från regeringen (kulturministern) och verksledningarna (Mats Ekholm och Anita Jonsson). Ett omfattande program med föreläsningar, seminarier och workshops ingick i programmen för båda konferenserna.

Konferensen i Örebro var ett led i ett redan planerat långsiktigt utvecklingsarbete i kommunen. Uppföljande konferenser ingick i arbetet. I Luleå följde ingen omedelbar fortsättning. En rad deltagare från olika andra kommuner har vittnat om att de kommit till konferenserna för att få utbyta erfarenheter med andra. Flera av dessa kommuner har senare visat att de följt upp konferenserna med egna sammankomster.

Konferensen i Malmö hade en mer internationell prägel än de övriga konferenserna, genom att några av föreläsarna kom från andra länder. Deltagarna kom i huvudsak från närområdet. Skolministern var med som inledare och stöttade därmed legitimiteten för arbetet med kultur i skolan. Malmö högskola som hade tagit på sig ansvaret att arrangera konferensen hade planerat att genomföra denna även utan Kulturrådets och Skolverkets medverkan.

Konferensen i Stockholm, vilken anordnades i samverkan med Högskoleverket och Pedagogkonventet, var den enda av de nationella konferenserna där Skolverket och Kulturrådet, med stöd av en referensgrupp från högskolorna, själva utarbetade programmet. Konferensen fick utformningen av en manifestation, där ett avtal om fortsatt samarbete mellan Skolverket och Kulturrådet skrevs under av verkscheferna (bilaga 2). Högskoleverket tog för första gången plats på arenan, både genom att universitetskanslern höll ett anförande om högskolans bildningsuppdrag och genom att föreläsningar och seminarier leddes av lärarutbildare.

Slutsatser:

Konferenserna väckte stor uppmärksamhet, främst lokalt, men också regionalt. Att statsråd och generaldirektörer framträdde stärkte legitimiteten för arbetet med kultur i skolan. De konferenser som anordnats i samverkan med lokala arrangörer gav en möjlighet för skolor att visa sina verksamheter och få en återkoppling på vad de gjorde.

Erfarenheterna omedelbart efter konferenserna var positiva. Att belysa frågan om kultur i skolan i sig upplevdes positivt. Förväntningarna var dock mycket olika bland deltagarna, beroende på deltagarnas egen yrkesbakgrund och förväntningar. Generellt kan man säga att lärare och praktiserande kulturpedagoger ville ha konkreta tips och erfarenheter från andra som de direkt kunde omsätta i egen praktik. Beslutsfattare och chefstjänstemän frågade efter strategier för ett långsiktigt utvecklingsarbete med kultur i traditionell mening. Företrädare från universitet och högskolor framhöll det som angeläget att begreppet kultur i skolan, kunskapsbildning och estetiska lärprocesser togs upp. Oklarheten i definitionen av vad begreppet kultur i skolan innebär, har kommenterats under samtliga konferenser och diskussionen har förts ut i den lokala organisationen.

Det kan få en negativ effekt om förväntningar om omedelbara resultat eller åtgärder väcks hos konferensdeltagare och dessa förväntningar sedan inte infrias. En fördel för den som arrangerar konferensen är att denne har möjlighet att markera kulturarbetets syften och innehåll, genom att själv få välja föredragshållare och seminarieledare. Genom att föreläsare och andra medverkande vid konferenserna ofta anlitas efter konferensen av kommuner eller utbildningsanordnare nås en förstärkt effekt. Det har också varit möjligt att sprida föreläsningarna genom Kulturfönstret och på det sättet har dessa nått långt fler än de deltagare som varit med vid konferensen i fråga.

Stora, nationella konferenser kan vara berättigade om man vill föra fram ett budskap eller stärka en frågas legitimitet. För att man ska lyckas krävs en stark fokusering på vad man vill med konferensen och att den följs upp. De genomförda konferenserna har varit relativt dyrbara och personalkrävande. Både myndigheter och kommuner samt andra som har varit med som medarrangörer har lagt ner ett betydande arbete. Erfarenheten är att man noga bör överväga förväntat utfall av en konferens mot de resurser som arrangerandet av en konferens kräver.

En viktig erfarenhet är att konferenser, seminarier och andra mötesplatser inte bara lyfter fram det som görs utan också synliggör bristområden. De nationella konferenserna har visat att rubriken kultur i skolan nästan genomgående attraherar företrädare för de traditionellt estetiska ämnesområdena. Kultur och estetiska lärprocesser betraktas i regel inte utifrån att det är något som hör till all kunskapsbildning och därmed är en angelägenhet för alla ämnen i skolan. Fortsatta insatser skulle behövas kring framförallt områdena kultur och estetiska lärprocesser kopplade till teknik, slöjd, matematik och naturvetenskapliga ämnen.

Regionala konferenser

Regionala konferenser har genomförts i Visby, Karlstad och Stockholm. Uppläggningsen har varierat. Det har varit viktigt att få en lokal och regional förankring. I samtliga fall har konferenserna planerats och genomförts i samverkan med kommunerna och i Karlstad även med landstinget som samverkanspartner. Konferenserna har presenterats som ett led i skolutveckling, inte som enstaka konferenser om kultur i skolan. Inriktningen mot estetiska lärprocesser har varit tydlig, och det har funnits ett stort inslag av exempel från praktiken.

Den regionala konferensen i Stockholm avvek från övriga konferenser genom att den genomfördes som ett led i Skolverkets pågående utvecklingsarbete med de fyra s.k. dialogkommunerna i Stockholms län. Skolverket och Kulturrådet planerade och genomförde konferensen tillsammans med representanter från kommunerna. Kommunrepresentanterna företrädde både skol- och kultursektorn.

Slutsatser:

Effekterna av de regionala konferenserna är svåra att bedöma så kort tid efteråt. I Visby och Karlstad har man talat om uppföljning av konferenserna men det saknas uppgifter om när det skulle ske och hur dessa konferenser skulle utformas. En fortsättning är starkt beroende av att det finns starkt drivande personer i kommunerna som får mandat att fortsätta arbetet. Trots att medel funnits reserverade för uppföljning av konferenserna i Karlstad och Visby har ingen framställning kommit från kommunerna om att få del av dessa.

Efter den regionala konferensen i Stockholm har de fyra kommuner som deltog redan påbörjat en planering tillsammans med Skolverket för uppföljande konferenser i varje kommun. Dessa konferenser planeras äga rum under hösten 2002. Arbetet följer en långsiktig plan som gjordes upp innan den första konferensen. Arbetet länkas till Skolverkets utvecklingsuppdrag med syfte att utforma en modell för ett långsiktigt utvecklingsarbete med estetiska lärprocesser. Skolverket har reserverat medel från regeringen till de uppföljande konferenserna i dialogkommunerna i Stockholms län.

Det har varit tydligt överlag att det varit de s.k. estetiska ämnena som varit mest företrädde även vid de regionala konferenserna. Att förankra estetiska lärprocesser i all undervisning är ett nästa steg som måste tas.

Utveckling av webbplatsen Kulturfönstret på Skoldatanätet

När Kulturfönstret introducerades hösten 1998 var syftet att skapa en webbplats där utgångspunkten var det pedagogiska utvecklingsbehovet, inte tekniken i sig. Kulturfönstret har på det sättet tjänat som ett pilotprojekt, som sedan kommit att följas av flera webbplatser. Den organisatoriska sammanlänkningen med Kulturrådet (gemensam webbplats) har

2002-08-22

Dnr 2002:1048

inneburit att Kulturfönstret fokuserat på traditionella kulturformer något mer än som ursprungligen var meningen. Genomförandet har vilat på Skolverket som avsatt resurser till en heltidstjänst sedan augusti 1998.

Slutsatser:

Skolverket kommer att ha kvar det nuvarande Kulturfönstret under hösten 2002. Organisatoriskt kommer det att sortera under Skolverkets Avdelning för utvecklingsstöd med ett vidgat uppdrag att betjäna flera andra projekt eller verksamheter än nuvarande kulturprojekt. Det har visat sig att det inte är effektivt att driva Kulturfönstret som gemensam webbplats med Kulturrådet, eftersom Kulturrådet i det här fallet fungerat enbart som rådgivande partner utan ansvar för genomförandet. I det fortsatta arbetet kommer Kulturrådet och övriga myndigheter med kulturuppdrag mot skolan att inbjudas att medverka i Kulturfönstret. Frågan kommer att behandlas i det nätverk av myndigheter som Skolverket och Kulturrådet kommit överens om att stödja. Under hösten 2002 kommer en studie att göras av hur Kulturfönstret fungerar som mötesplats och pedagogiskt verktyg.

Utveckla former för information m.m.

Informationsverksamheten har varit relativt framgångsrik av gjorda utvärderingar att döma. Foldrar och informationsmaterial som tagits fram i projektet har fått stor spridning. En stor del av förtjänsten för detta ligger på att även samverkanspartners som t.ex. Utbildningsradion marknadsfört *Kultur för Lust och Lärande*. Ett projekt som ITiS har marknadsfört projektet genom sina utbildningar (Kulturfönstret har fått många besökare just genom ITiS). Tidskrifter (exempel Nordiska Ministerrådets "Skolen i Norden" och "Barn&Kultur" för barn- och skolbibliotek och många andra publikationer) har haft reportage om projektet Kultur för Lust och Lärande. Skolverkets och Kulturrådets egna informationskanaler har också använts. Kostnaderna för foldrar, affischer m.m har fördelats lika mellan Skolverket och Kulturrådet.

Slutsatser:

De informationsinsatser som gjorts i form av foldrar, affischer m.m har syftat till att informera om Kulturrådets och Skolverkets gemensamma uppdrag om kultur i skolan. Ett bevis för att syftet nåtts är att det lanserade begreppet "kultur för lust och lärande" lever vidare av egen kraft och används i många olika sammanhang.

Det har visat sig viktigt att det allmänt inom myndigheten finns en variation av informationsmöjligheter. På så sätt kan t.ex. en folder eller informationsbroschyr få stor spridning för en mycket liten kostnad. Det är också viktigt att olika projekt eller verksamheter inom myndigheten refe-

rerar till varandra. I den kommande översynen av informations- och kommunikationsbehov blir detta en angelägen fråga att belysa.

För kommande informationsinsatser är det viktigt att ha ett levande nätverk av samarbetspartners. I överenskommelsen mellan Skolverket och Kulturrådet från den 21 mars har de båda myndigheterna förbundit sig att särskilt arbeta med informationsspridning.

3.2 Skolverkets insatser

Stöd till lokalt utvecklingsarbete med kultur

Det lokala utvecklingsarbetet med lokala kulturmötesplatser har, enligt utvärderingen, varit framgångsrikt på de orter där verksamheten genomförts. Arbetet visar på en modell för kompetensutveckling som vilar på möten och en långsiktig uppbyggnad av nätverk, på dokumentation, reflektion och erfarenhetsspridning.

Slutsatser: För ett framgångsrikt och långsiktigt lokalt utvecklingsarbete krävs att det finns personer som kan bära verksamheten utan att de för den skall äger den. Verksamheten i de kommuner som varit lokala kulturmötesplatser visar också på vikten av att kommunpolitiker, chefstjänstemän och skolledare aktivt engagerar sig. Även när det konkreta projektarbetet med kultur i skolan avslutats kommer erfarenheterna från projektet att föras ut i det fortsatta utvecklingsarbetet med kommunerna. Till stöd finns då den tidigare nämnda utvärderingen "Nätverk – en modell för kompetensutveckling?".

Analys av kulturbegreppet

Utvärderingar som gjorts inom projektet visar att det finns mycket olika uppfattningar om vad begreppet "kultur i skolan" står för. Genom att olika aktörer kan lägga in olika betydelser i begreppet blir det svårt att hävda bestämda ställningstaganden. Olika föreläsare som anlitats under projektiden har bidragit till underlag för en fortsatt diskussion om analys av begrepp. Det finns också underlag för en sådan diskussion från skolor som varit involverade i arbetet.

Slutsatser: En tydlig positionsmarkering vad gäller begreppet Kultur i skolan bör göras av Skolverket. Ett policydokument om Kultur i skolan bör tas fram.

Film och media

Svenska filminstitutet har fått medel av utbildningsdepartementets beredningsgrupp för kultur i skolan för att i samråd med Skolverket fortsät-

2002-08-22

Dnr 2002:1048

ta de samverkanssatsningar på film i skolan som inleddes av Skolverket 1999. Slutredovisning av arbetet kommer i mars 2003. I det fortsatta arbetet med film och media är det angeläget att Skolverket håller fast vid att det hör till skolans uppgifter att arbeta med film och media som verktyg i undervisningen.

Slutsatser: Film och media är ett fortsatt viktigt utvecklingsområde för skolan och därmed för Skolverket. Det är angeläget att se till att den lokala nivån känner att det är deras ansvar och område. Det finns behov av fortsatt uppföljning från Skolverket (betygskriterier, nationella prov, utvecklingsdialoger). Manifestationer av olika slag kan behövas för att visa att det är skolans uppgift att arbeta med film och media.

Museipedagogik och kulturarv

Växjö universitet har fått ett uppdrag av utbildningsdepartementet att i samverkan med Kulturrådet och Skolverket utveckla nya former för museipedagogik i skolan. Slutredovisning av arbetet kommer i mars 2003.

Slutsatser: Skolverket kommer i det fortsatta arbetet att på olika sätt uppmärksamma att museerna ska göras tillgängliga för skolorna. Det är också angeläget att visa att begreppet "kulturarv" både har nationella och individuella aspekter. En fördjupad diskussion om kulturarv i olika former och av olika ursprung bör föras.

4. Sammanfattning och förslag till fortsatta insatser

I det fortsatta arbetet ser Skolverket det som det mest angelägna att projektarbetet med kultur i skolan förankras i det pågående, reguljära utvecklingsarbetet för ökad måluppfyllelse. En avgränsning av arbetet till att "endast" omfatta traditionella kulturverksamheter skulle leda till en insnävning av arbetet. Projektarbetet har inneburit att fokus kunnat sättas på en fråga som annars kanske inte skulle ha blivit belyst. Utifrån denna fokusering bör man nu kunna utveckla ett friare tänkande och sätta in frågan om Kultur i skolan i ett vidare skolutvecklingsperspektiv med länkning till andra övergripande utvecklingsområden som hälsa, värdegrund och demokrati. Det livslånga och livsvida lärandet, genusperspektivet och det mångkulturella perspektivet är grundpelare i det fortsatta arbetet med kultur i skolan.

Skolverket anser att det är viktigt med ett starkt, nationellt engagemang i frågan om kultur, kreativitet och estetiska lärprocesser i skolarbetet med elevens måluppfyllelse i fokus. Kultur i skolan ska tjäna flera syften - att höja kvaliteten på skolans arbete, att ge eleverna tillgång till fler och varierade möjligheter att bilda kunskap och att ge förutsättningar för att

2002-08-22

Dnr 2002:1048

skapa en skolmiljö som visar vägar till ett rikare liv för individen. Det är ett viktigt uppdrag för såväl den nya skolutvecklingsmyndigheten som Skolverket att fortsatt driva detta arbete. Angeläget är här att de nationella skolmyndigheterna ges möjligheter att utveckla tänkandet kring kultur och estetiska lärprocesser i samklang med det övergripande tänkande som pågår kring lärande och skolutveckling. Samarbetet med andra aktörer är också en viktig förutsättning för ett framgångsrikt resultat. Det har visat sig att uppfattningen om vad begreppet ”kultur i skolan” innebär kan skilja sig kraftigt mellan olika myndigheter, även om skillnaderna minskat efterhand som projektarbetet pågått. Det är därför viktigt med ett fortsatt samtal i det nu etablerade nätverket mellan nationella myndigheter och organisationer. Det avtal som slutits med Kulturrådet är en utgångspunkt för det fortsatta samarbetet med Kulturrådet och andra myndigheter kring kultur i skolan. Myndigheterna delar ansvaret för att avtalet efterlevs.

Utvecklingsområden för Skolverket:

- En fortsatt diskussion ska föras om begreppen kultur och estetiska lärprocesser och hur de kan ingå i Skolverkets reguljära utvecklingsarbete. Diskussionen ska ha som bas grundläggande perspektiv för skolutveckling som värdegrund, hälsa och demokrati. Det livslånga och livsvida lärandet, liksom genusperspektivet och det mångkulturella perspektivet ska också utgöra en grund för diskussionen. Kultur i skolan är inte ett ytterligare inslag i skolan och lärandet utan ett exempel på en kvalitet, en kulturbejakande dimension, som ska genomsyra elevens lärande och skolans vardag. Ett policydokument som belyser kulturens och estetiska lärprocessers roll i elevens kunskapsutveckling och i skolans vardag bör tas fram.
- Åtgärder ska genomföras med syfte att stödja förankringen av kultur och estetiska lärprocesser i skolans vardagliga verksamhet och i utbildningen i alla ämnen, inte minst i ämnen och verksamheter med inriktning mot teknik och naturvetenskap. I det nationella uppdraget ligger att utveckla stimulerande faktorer som gagnar kunskapsstillväxt. Att utveckla formerna för bedömning av kunskap för elever med utländsk bakgrund med hjälp av estetiska och kulturella kvaliteter, vilket ligger i modersmålsuppdraget, är exempel på en sådan stimulationsfaktor. Nationella insatser kan också vara information och spridande av kunskap i form av material, tidskrifter och publikationer. Dessa insatser som i hög utsträckning hämtar sin näring ur de lokala organisationerna bör rikta sig till alla skolformer med en helhetssyn på elevens utveckling som grund.
- Kulturfönstret på Skoldatanätet ska behållas tills vidare som stöd för kompetensutveckling, som kunskapsbank och mötesplats. Kulturfönstrets temarum bör utvidgas till fler områden och skolorna ska stimuleras att använda Kulturfönstret både för att skaffa kunskap och

för att visa vad de själva gör. En studie av hur Kulturfönstret fungerat som mötesplats och pedagogiskt verktyg kommer att göras.

- De nationella skolmyndigheterna - Skolverket liksom den nya skolutvecklingsmyndigheten - ska ha ett fortsatt ansvar för att koppla samman de nationella och lokala organisationerna. Nätverk på olika nivåer bör stimuleras. Ett påbörjat arbete med utvecklingsdialogkonferenser i Stockholms län där estetiska lärprocesser lyfts fram, ska fullföljas och utvärderas.
- Det ligger i uppdragen för båda de nationella skolmyndigheterna att bevaka att den kulturella och estetiska dimensionen i lärandet kommer till uttryck i utformningen av verktyg för att stödja elevens lärande och skolutveckling. Det kan gälla t ex både kvalitetsgranskning av skolor och kommuner och utformning av nationella prov och betygskriterier, liksom utveckling av stimulerande faktorer för den lokala organisationen.
- Åtgärder ska genomföras som syftar till att skolors och kommuners arbete med kultur och estetiska lärprocesser synliggörs. Detta kan ske genom att exempel lyfts fram i Kulturfönstret och i material av olika slag.
- Den grund som uppnåtts för samverkan med andra aktörer bör stärkas. Till dessa aktörer hör Kulturrådet och andra myndigheter och organisationer inom utbildnings- och kultursektorn, universitet och högskolor samt Utbildningsradion och andra media. Avtalet mellan Kulturrådet och Skolverket ska fortlöpande stämmas av.

Bilagor

1. Redovisning av uppdrag till Statens skolverk avseende nationella insatser för kultur i skolan, 2002-06-25
2. Avtal mellan Skolverket och Kulturrådet den 21 mars 2002